

Gemeente Opsterland

Coalitieakkoord op hoofdlijnen 2010 – 2014

Opsterlands Belang • CDA • ChristenUnie

“Samen werken aan welzijn”

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Missie	3
3.	Focus	3
4.	Bestuursstijl	4
5.	Financiën	4
6.	Een nieuwe indeling van de gemeentelijke begroting	5
7.	Uitwerking hoofdlijnen in 7 nieuwe programma's	5
	Programma 1 Besturen	5
	Programma 2 Wonen en werken	6
	Programma 3 Ontspannen	7
	Programma 4 Leren	8
	Programma 5 Zorgen	9
	Programma 6 Beheren	10
	Programma 7 Middelen	10
Bijlagen		
1.	Richting voorgenomen bezuinigingen	12
2.	Overzicht belangrijkste actiepunten	13
3.	Portefeuilleverdeling	14

1. Inleiding

Na de gemeenteraadsverkiezingen op 3 maart jl. hebben alle raadsfracties ingestemd met het aanwijzen van de heer Han Hage als informateur. Deze heeft op 22 maart zijn informatieadvies uitgebracht. Op grond van dit advies zijn de fracties van Opsterlands Belang, CDA en ChristenUnie aan het werk gegaan om een coalitieakkoord voor te bereiden en voor de periode 2010-2014 het college van B&W in Opsterland te vormen. We delen u mee dat we hierin zijn geslaagd. Het resultaat is verwoord in dit akkoord op hoofdlijnen. Opsterland staat de komende jaren voor een grote uitdaging. De rijksbezuinigingen dwingen tot een herbezinning op taken en investeringen die de gemeente wel en niet (meer) kan uitvoeren. We moeten selectief zijn, scherp kiezen tussen “onvermijdelijk” en “minder noodzakelijk” zonder de kracht van Opsterland aan te tasten. We moeten in deze economisch moeilijke tijden een nieuw evenwicht vinden. Wij zoeken daarbij de kracht van onze gemeenschap door de burger deelgenoot te maken van de besluitvorming. Een nieuw evenwicht, maar wel een dynamisch evenwicht. Niet welvaart staat centraal, maar welzijn. Dat is dé opgave voor de komende jaren. Naast deze opgave zullen we ook aantonen als zelfstandige gemeente toekomstproof te zijn. Voornemens die het nemen van verantwoordelijkheid niet uit de weg gaan, voornemens die mensen ontzien die het moeilijk hebben en voornemens die samenwerken als rode draad kennen. Die rode draad, gekoppeld aan het thema welzijn, hebben we in hoofdstuk 2 in een missie vertaald en is ook de titel van dit hoofdlijnenakkoord. In hoofdstuk 3 “Focus” noemen we enkele thema’s die de komende periode specifieke aandacht vragen op alle beleidsterreinen. Hoofdstuk 4 gaat over de bestuursstijl die we voor ogen hebben. In hoofdstuk 5 en bijlage 1 zoomen we in op de gemeentelijke financiën en de noodzakelijke bezuinigingen. In hoofdstuk 6 presenteren we een nieuwe indeling van de begroting in 7 programma’s, die we vervolgens in hoofdstuk 7 uitwerken in onze visie en voornemens met betrekking tot die programma’s. Bijlage 2 geeft een overzicht van de belangrijkste voornemens en bijlage 3 ten slotte betreft de overeengekomen portefeuillevordering.

2. Missie

Dit hoofdlijnenakkoord heeft als missie en titel “samen werken aan welzijn”. Samenwerken met de gemeenschap om keuzes te maken die het welzijn van onze samenleving op peil te houden en waar nodig verbeteren. Samenwerken tussen gemeenteraad en college van burgemeester en wethouders om vroegtijdig kaders te geven voor inhoud en prioriteitstelling van plannen. Samenwerken met de ambtelijke organisatie om doelen scherp te krijgen en taken effectief en efficiënt uit te voeren. Samenwerken met andere overheden om krachten te bundelen en efficiëntievoordelen te behalen.

3. Focus

Onze wereld lijkt gedreven door welvaart en welvaartsgroei. Wij willen breken met die traditie en niet langer worden afgerekend op slechts groei in welvaart, maar juist op groei in welzijn. Welzijn voor de inwoners van Opsterland komt voort uit de leefbaarheid in de dorpen, in de eigen omgeving kunnen recreëren, kinderen die veilig in de buurt kunnen spelen, het hebben van een baan en het leven in een schoon leefmilieu. Wij weten dat Opsterland op welzijn nu al hoog scoort voor haar inwoners. Ons beleid zal gericht zijn op het verder optimaliseren van het welzijn voor alle inwoners van Opsterland; jong en oud!

In dit hoofdlijnenakkoord richten we de focus op een aantal thema’s dat in de komende collegeperiode vanwege de onderlinge samenhang met verschillende beleidsterreinen specifieke aandacht verdienen. Die thema’s zijn de volgende:

a. *Participatie*

Participatie of actieve deelname van burgers, maatschappelijke instellingen en bedrijfsleven is het hoofdthema van dit coalitieakkoord. We verwijzen hiervoor naar de inleiding en de missie.

b. *Leefbaarheid*

De leefbaarheid in Opsterland is een thema dat bij alle ontwikkelingen een rol moet spelen. Onder leefbaarheid verstaan we de balans tussen menselijke behoeften en de kwaliteit en aanwezigheid van sociale en fysieke voorzieningen. Ook de veiligheid hoort daartoe.

c. *Jongeren*

We willen de jongeren in Opsterland een toekomst bieden. Kwalitatief goed onderwijs moet jongeren naar nieuwe banen leiden. De beste toekomst is werkgelegenheid voor jongeren. Er is een goed vangnet nodig in de vorm van adequate en goedgeorganiseerde jeugdzorg voor jongeren en gezinnen die het niet alleen redden. Jongeren en hun organisaties worden betrokken bij beleidsvorming en het tot stand komen van voor hun bedoelde voorzieningen.

d. *Duurzaamheid*

Opsterland wil een duurzame samenleving zijn. Een samenleving die bouwt voor toekomstige generaties, die oog heeft voor een gezond leefmilieu en die investeert in ruimtelijke kwaliteit.

e. *Dienstverlening*

Dienstverlening aan de burger en het bedrijfsleven is een thema dat in deze collegeperiode een zwaar accent krijgt. Enerzijds zet de landelijke overheid de gemeente via uitvoeringsprogramma's aan tot actie. Anderzijds zijn wij overtuigd dat het slagen van het dienstverleningsconcept het ultieme bewijs is van een bestuurskrachtige gemeente.

4. Bestuursstijl

Een open bestuursstijl is leidend voor het uitvoeren van dit coalitieakkoord. We willen open discussies tussen het college van burgemeester en wethouders en gemeenteraad enerzijds en tussen gemeentebestuur en samenleving anderzijds. Discussies over belangrijke onderwerpen, waarbij uitkomsten niet op voorhand vastliggen.

Dit is bewust een coalitieakkoord op hoofdlijnen, dat veel ruimte laat aan de raad om tot eigen oordeelsvorming te komen. De gemeenteraad krijgt meer ruimte om de kaders van het beleid vast te stellen. Het college gaat zich nadrukkelijker bezig houden met beleidsvoorbereiding en uitvoering (binnen de kaders van de raad).

Voor die open discussies presenteert het college aan de raad vaker alternatieven en staat hem ter zijde bij het maken van kaderstellende keuzes. Discussies maken de besluitvorming sterker. Met diezelfde open houding treedt het gemeentebestuur ook de bevolking tegemoet. Zelf mee doen brengt inwoners en bestuur dichterbij elkaar. Wij willen graag gebruik maken van wat leeft in de Opsterlandse samenleving. We gaan zoeken naar nieuwe impulsen om de burgers niet alleen beter te betrekken bij wat we doen, maar ook volwaardig mee te laten doen. We maken goed gebruik van bestaande en nieuwe (bestuurlijke) instrumenten om onze inwoners, organisaties en bedrijven mee te laten doen bij het politieke proces. Zo gaan we bij complexe vraagstukken vooraf aangeven hoe we hen betrekken bij oplossingen en besluitvorming.

5. Financiën

Het college heeft op 2 maart jl. een brief over de financiële situatie gestuurd aan de formateur van het nieuw te vormen college. Belangrijkste punten uit deze brief zijn de vertaling van een korting van 20% op de algemene uitkering en de aankondiging van een ambtelijk project HerOverweging Taken (HOT). In het somberste scenario betekent dit een structurele bezuiniging oplopend tot € 5.8 miljoen in 2014. Recentelijk is bekend geworden dat de aangekondigde bezuiniging op de algemene uitkering meevalt (10%), een meevallende tegenvaller. Met de landelijke verkiezingen nog voor de boeg zal niet voor het eind van 2010 bekend zijn hoe zwaar onze gemeentebegroting precies onder druk komt te staan. Wij nemen de verantwoordelijkheid om onze financiën op orde te houden. In dit hoofdlijnenakkoord wordt rekening gehouden met een structurele bezuiniging oplopend naar € 3 miljoen. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is dat deze bezuinigingen vooral in 2011 en 2012 moeten worden geïnitieerd en gerealiseerd.

De consequenties van deze bezuinigingsronde worden vertaald naar het (tijdelijk) schrappen van taken (voor subsidies houden we als richting een korting van 10% aan) en het temporiseren of heroverwegen van voorgenomen plannen. Ook is duidelijk dat er nauwelijks ruimte is voor nieuwe initiatieven.

De precieze korting op de algemene uitkering aan de gemeente is dus nog niet bekend. Ook zijn de resultaten van het ambtelijke project HerOverwegingTaken nog niet bekend. Deze nog onbekende factoren en het feit dat we de kaders voor bezuinigingen duidelijk met de burgers en instellingen willen communiceren en hen vervolgens mee willen laten denken over de uitvoering, maken het onmogelijk om bij dit akkoord definitieve cijfers te presenteren. Ook willen we op dit moment niet onnodig taken schrappen, waarvan later blijkt dat het niet nodig geweest zou zijn.

De lijst met voorgenomen bezuinigingen (zie bijlage 1) is richtinggevend. Definitieve besluiten worden op voorstel van het college bij de begrotingsvaststelling door de gemeenteraad genomen. De begroting 2011 is een eerste meetpunt.

6. Een nieuwe indeling van de gemeentelijke begroting

Bij deze nieuwe raadsperiode kiezen wij voor een nieuwe indeling van de begroting. We voeren de volgende zeven programma's in: besturen, wonen en werken, ontspannen, leren, zorgen, beheren en middelen. De nieuwe begroting wordt zo voor bestuur en burger op de hoofdlijnen inzichtelijker en leidt tevens tot inhoudelijk volwaardiger programma's. De indeling en opzet die we voor ogen hebben biedt voordelen om de ambtelijke voorbereiding van zowel begroting, rapportages als jaarstukken efficiënter te organiseren. We streven naar invoering hiervan bij de begroting 2011.

De portefeuillevverdeling sluit grotendeels aan bij de nieuwe indeling (zie bijlage 3).

7. Uitwerking hoofdlijnen in 7 nieuwe programma's

Programma 1 Besturen

Onder besturen horen de deelprogramma's bestuur, internationale samenwerking, dienstverlening, openbare orde, veiligheid en handhaving. Het deelprogramma dienstverlening is nieuw. Het bestaat naast het in de focus genoemde concept uit de publiekgerichte diensten, met uitzondering van de vergunningverlening (programma 2), de Wmo en sociale zaken (programma 5). Onder de dienstverlening valt het digitale kanaal. Ook vermindering van administratieve lasten voor burger en bedrijfsleven door het beperken van de regeldruk valt onder dit deelprogramma.

Zelfstandige gemeente, die samenwerkt

Opsterland blijft een zelfstandige gemeente, die op basis van eigen keuzes efficiënte en effectieve samenwerkingsverbanden aangaat. Een bestuurskrachtmetering is daarvoor een belangrijk instrument. We willen in deze raadsperiode een definitief standpunt innemen over een preferent partnerschap met één of meer (buur)gemeenten. De visie in "Romte en ferskaat" blijft ons vertrekpunt. Voorwaarden voor samenwerken zijn het financieel kunnen vertalen van efficiëntiewinst in de begroting en/of het vergroten van de bestuurskracht.

Dienstverlening

Wij hebben ambities op het gebied van dienstverlening aan de burgers om zo de klant meer centraal te kunnen stellen. Daartoe dienen nog heel wat stappen gezet te worden, o.a. de invoering van de Wabo en de invoering van een gemeentelijk dienstverleningsconcept. We zien in het realiseren van dit concept ook een kans om de gemeentelijke organisatie doelgerichter en doelmatiger in te richten. Een moderne interactieve website moet de etalage van onze gemeente worden.

Openbare orde, veiligheid en handhaving

Het in december 2009 door de gemeenteraad vastgestelde integraal veiligheidbeleid (IVB) beoogt het blijvend verbeteren van de leefbaarheids- en veiligheidsgevoelens van onze inwoners en geeft de gemeente een regierol bij het ontwikkelen van veiligheidsbeleid. Vanuit die regierol wordt bij de inrichting van de openbare ruimte rekening gehouden met veiligheidsaspecten.

Verminderen administratieve lasten (regeldruk)

In de vorige collegeperiode is het dereguleringsproject "Snoad Betocht" afgerond. Alertheid blijft echter geboden ten aanzien van overbodige regeldruk. Signalen van overbodige en hinderlijke wet- en regelgeving pakken we op. Bij nieuwe voorstellen bekijken we steeds wat de gevolgen zijn voor de regeldruk voor burgers en bedrijven. Daarnaast zijn we alert op interne regels en afspraken die zorgen voor vertragingen in de besluitvormings- en verantwoordingsprocessen.

Status bestuurlijke visie Romte en ferskaat

Op 7 januari 2008 is door de gemeenteraad de bestuurlijke visie onder de titel "Romte en ferskaat" vastgesteld. Deze visie willen we actualiseren in 2012.

Programma 2 Wonen en werken

Onder wonen en werken horen de deelprogramma's wonen (inclusief vergunningverlening), werken (economische zaken), ruimtelijke ordening, plattelandsonwikkeling en dorpenbeleid (leefbaarheid).

Wonen

Ook Opsterland krijgt de komende jaren te maken met de gevolgen van de demografische ontwikkelingen, zoals vergrijzing, migratie en een veranderende samenstelling van huishoudens. Er zijn nog geen signalen die duiden op een bevolkingsdaling in onze gemeente. We houden bij het formuleren van beleid rekening met genoemde ontwikkelingen. Een punt van zorg is de invloed hiervan op het voorzieningenniveau van de kleine kernen (leefbaarheid). We zullen blijven investeren in de kwaliteit van de woon- en leefomgeving om de kernen aantrekkelijk te houden. De kracht van de groene omgeving en de diversiteit van het landschap vormt daarvoor de basis. De gemeente Opsterland is bij uitstek een woongemeente en dat willen we sterker benadrukken. Bij het woonbeleid ligt het accent op de veranderende woningbehoefte, vertaald in aantallen en type huishoudens. Aandacht voor sociale woningbouw en voor betaalbare woningen voor starters is een voorwaarde.

Om schaarse middelen effectief in te kunnen zetten is actueel inzicht in de woonbehoefte noodzakelijk. We willen dit inzicht en het stellen van prioriteiten samen met onze inwoners oppakken, zodat één en ander aansluit bij de dorpen en dus past in het dorpenbeleid. Maatwerk speelt een belangrijke rol.

Dorpenbeleid

Het beleid (ruimtelijk en maatschappelijk, inclusief accommodaties) wordt gerealiseerd op basis van interactief tot stand gekomen integrale dorpsontwikkelingsplannen. Dit zijn plannen van het dorp zelf met een actieagenda. De gemeente geeft hiervoor de kaders aan en faciliteert het proces voor de ontwikkeling van die plannen.

De partners hierbij zijn in ieder geval de verenigingen van Plaatselijke Belang, het verenigingsleven, de ondernemers en de woningbouwcorporaties. In de communicatie naar de dorpen fungeren de verenigingen van Plaatselijk Belang als eerste aanspreekpunt. We willen bij de gemeente in beheer zijnde dorpsbudgetten inzetten in overleg met de verenigingen van Plaatselijk Belang. De omvang van die budgetten wordt bepaald door een vast bedrag en een aanvulling naar rato van het inwonertal. Bestaande subsidiebudgetten kunnen hierin worden geïntegreerd. De dorpen kunnen zelf keuzes maken in de besteding van de budgetten.

Werken

Economische dynamiek en de daarmee gepaard gaande werkgelegenheid zijn voor iedere Opsterlander van groot belang. De ontwikkeling van de beroepsbevolking (vergrijzing) speelt daarbij een belangrijke rol. We willen samen met de ondernemers zoeken naar maatregelen die het ondernemerschap bevorderen. Te benutten kansen zijn het verstrekken van informatie over gemeentelijk beleid en het meedenken met de ondernemer. Een ondernemersloket gaat daarvoor de basis vormen. Ook willen we jaarlijks een gesprek organiseren tussen raad en ondernemers om elkaars ideeën te delen. Enkele punten voor de komende collegeperiode zijn ook:

- Het stimuleren van vrij ondernemerschap met het oog op werkgelegenheid.
- Ondernemerschap stimuleren betekent ook het voortzetten van de deregulering.
- Een onderzoek doen naar de mogelijkheden van bedrijfsverzamelgebouwen voor startende ondernemers.
- Het scheppen van mogelijkheden voor particuliere zorginstellingen.
- Het aantal koopzondagen blijft gelijk.

Ruimtelijke ordening

Ruimtelijke plannen worden gebaseerd op een actuele structuurvisie. Het ontwikkelen van deze structuurvisie heeft prioriteit. De structuurvisie en de daaruit voortvloeiende bestemmingsplannen zijn leidend voor het beleid op het terrein van de ruimtelijke ordening. We gaan voor efficiënte en inzichtelijke plannen. Daardoor kunnen we de kosten van (externe) adviseurs voor het maken van die plannen beperken. De afgelopen jaren zijn veel plannen ontwikkeld. De uitvoering daarvan stagneert echter. Daarom gaan we de planontwikkeling beter afstemmen op de uitvoeringscapaciteit. We willen ook dat de gemeenteraad een duidelijker kaderstellende rol gaat spelen (regie) bij de start van ruimtelijke plannen. De begroting en jaarstukken gaan meer inzicht

geven in de status van plannen en de kosten daarvan. Keuzes moeten jaarlijks kunnen worden bijgesteld. We denken aan investeringsplannen in één oogopslag.

Met het oog op de noodzakelijke bezuinigingen willen we van het college een voorstel over de effecten van uitstel van ruimtelijke plannen, vooral over de financiële component daarvan en de relatie met de inzet van externen.

Refererend aan het rapport van de Commissie Hermans willen we (grote) projecten professioneel aanpakken en beheersbaar maken. Een startnotitie bij de start van nieuwe plannen en projecten moet bijdragen aan een heldere projectcommunicatie.

Ten aanzien van een aantal concrete ruimtelijke actiepunten nog het volgende.

- We willen geen industrie in de oostelijke oksel A7 - N381 bij Ureterp.
- We willen geen ontsierende hoogspanningsmasten en windmolens in het landschap.
- We willen tijdens de recessieperiode alleen terreinen ontwikkelen als meer dan de helft van de grond in optie is gegeven of is verkocht.
- Over de Ripergebiedsvisie willen we, zoals onlangs door de raad besloten is, bij de begrotingsbehandeling een definitief raadsbesluit nemen.
- We willen het landschap niet verder aantasten met plannen die alleen voor kapitaalcrachtigen haalbaar zijn. Dat betekent o.a. dat we niet verder inzetten op "landgoedwonen" bij Olterterp.
- We blijven ons inzetten voor een groene buffer in het gebied tussen Beetsterzwaag en Drachten.
- De ontwikkeling van het plan centrum Gorredijk wordt voortvarend aangepakt.
- Er komt een brede school in Lippenhuizen. We zijn bereid om hierin extra te investeren.

Welstand

Welstand zegt iets over de uitstraling van de woon- en leefomgeving in onze gemeente. Het is daarmee een onderwerp waar iedereen mee te maken heeft, als individu dat wil bouwen of als lid van de gemeenschap dat naar het gebouwde kijkt. We willen enerzijds voor de beeldkwaliteit criteria opnemen in de bestemmingsplannen voor de dorpskernen om ernstige afwijkingen voorkomen. Anderzijds willen we waar mogelijk dereguleren en experimenteren met welstandsvrij bouwen. Met dereguleren beogen we niet alleen een soepeler beleid ten gunste van onze burgers, maar ook het besparen van tijd en geld voor de gemeente.

Programma 3 Ontspannen

Onder ontspannen verstaan we de deelprogramma's: meedoen (participatie) en recreatie en toerisme. Meedoen bestaat uit het verenigingsleven, sport, cultuur, muziek, accommodaties en vrijwilligersbeleid.

Toerisme en recreatie

Opsterland heeft al veel te bieden op dit gebied. We gaan uit van het bestaande aanbod en de wens om karakteristieke natuur en landschap te behouden. Het in de nota "Kansen benutten" uitgestippelde beleid blijft uitgangspunt voor de komende raadsperiode. We willen meer inzetten op kwaliteitsverbetering en uitbreiding van toeristische voorzieningen.

Toeristenbelasting

Ter vergroting van de kansen voor de toeristische en recreatieve sector worden de netto opbrengsten ingezet van een nieuw in te voeren toeristenbelasting. Het huidige budget wordt als bezuiniging genoteerd.

Voorzieningenniveau

Bij het dorpenbeleid hebben we al genoemd dat we insteken op meer zeggenschap van de dorpen over de ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen, waarbij vooral ook het aangeven van prioriteiten relevant is. In tijden van een economische recessie zoals nu is solidariteit en samenwerking tussen de dorpen noodzakelijk. Dit vereist een voorzieningenniveau per groep van dorpen, waarbij een evenredige verdeling van voorzieningen over de dorpen het uitgangspunt is. De bereikbaarheid van de voorziening binnen de groep dorpen is daarbij belangrijker dan de feitelijke aanwezigheid van een voorziening per dorp.

De sociale cohesie (samenhang, saamhorigheid) in elke dorpsgemeenschap moet daarbij wel in stand worden gehouden en waar mogelijk worden versterkt. Dit moet vooral worden bereikt door de aanwezigheid van een goede plek om elkaar te ontmoeten.

Accommodatiebeleid

Gemeentebreed willen we accommodaties zo effectief mogelijk gebruiken: deelnemers aan onderwijs, sport, cultuur, zorg en samenlevingsopbouw moeten in hun dorp van de daar beschikbare accommodaties gezamenlijk gebruik kunnen maken. We gaan een efficiënter ruimte- en voorzieningengebruik realiseren. De beleidsnota over het accommodatiebeleid, die dit jaar verschijnt, moet daarvoor de basis zijn. We willen het accommodatiebeleid nadrukkelijk koppelen aan de verdere ontwikkeling van brede scholen. Voor de dorpskernen ligt hier een kans verschillende functies een eigen en herkenbare plek in het dorp te geven.

Sport

Sport en bewegen maken dat inwoners fit en gezond blijven en meedoen in de samenleving. Dat begint al op jonge leeftijd. We blijven breedtesport en bewegen op dorps- en basisschoolniveau stimuleren. Opsterland kent op dorpsniveau tal van organisaties en accommodaties voor onderwijs, sport en samenlevingsopbouw. Wij zetten met betrekking tot hun activiteiten in op een betere coördinatie en samenwerking om zo enerzijds meer mensen te laten bewegen en meedoen en anderzijds de maatschappelijke kosten te beperken.

Sportbeleid is onderdeel van het dorpenbeleid en accommodatiebeleid. Dat houdt in dat ook voor de sport geldt dat de kwaliteit boven de kwantiteit gaat. De gemeentelijke overheid kan voor te kleine groepen niet blijvend investeren in (te) dure voorzieningen. Onze inzet is om die reden dat de gemeente vooral investeert in de kwaliteit van de rendabele voorzieningen en voor in stand houden van onrendabele voorzieningen een beroep doet op de solidariteit en zelfredzaamheid van de samenleving. Voorwaarden daarvoor zijn een goed bestuur en kader bij de verenigingen.

Cultuur

Wij blijven gaan voor een toegankelijk culturaanbod dat voor diverse groepen in de samenleving aantrekkelijk is. Van groot belang is hierbij de cultuureducatie, die inwoners de mogelijkheid geeft om met cultuur in aanraking te komen. We gaan de komende jaren de samenwerking tussen gemeente, culturele instellingen, (cultuur)toeristische organisaties en de economische partners versterken.

De overheid is faciliterend, mits er voldoende draagvlak is in de samenleving. Op het gebied van de cultuur zijn er onlangs al belangrijke beslissingen door de raad genomen over het muziekonderwijs en het museumbeleid. In de beleidsnota cultuur zullen we onze overige ambities formuleren. Bijzondere aandacht moet er zijn voor de bereikbaarheid van cultuur voor mensen die in sociaal isolement zitten of dreigen te komen.

We willen op termijn de theater-sportfunctie van De Skåns beëindigen en alternatieven onderzoeken om ruimte te blijven geven aan podiumkunsten en sportbeoefening. Ook zal de dorpshuisfunctie (zalen) worden voortgezet.

Programma 4 Leren

Onder leren verstaan we de deelprogramma's onderwijs, onderwijshuisvesting en kinderopvang.

Onderwijs

Opsterland verdient goed onderwijs in goede gebouwen. Voor onderhoud, renovatie of vervangende nieuwbouw hebben we al een Integraal Huisvestingsprogramma waarmee we tot 2018 jaarlijks in onderwijshuisvesting en onderhoud kunnen investeren.

Bij renovatie en nieuwbouw van scholen is de onderwijskwaliteit het leidende principe. Dit uitgangspunt is van belang als prognoses uitwijzen dat de leerlingenaantallen een structurele daling vertonen of onder het bestaansminimum raken.

Het gebouwenbeleid van de scholen is onderdeel van het dorpenbeleid. De bereikbaarheid van kwalitatief goed onderwijs is daarbij belangrijker dan de feitelijke aanwezigheid van een school. In onze visie heeft het dorpshuis als ontmoetingsplek een hogere prioriteit dan een rond het bestaansminimum opererende school.

De brede school is een samenwerkingsverband tussen partijen die zich bezighouden met opgroeiende kinderen. Doel van het samenwerkingsverband is de ontwikkelingskansen van de kinderen te vergroten. Een ander doel kan zijn een doorlopende, en op elkaar aansluitende opvang te bieden. Onderwijs is een van de deelnemers. Kinderopvang, welzijn, peuterspeelzaal, sport, cultuur, bibliotheek en andere instellingen kunnen ook een onderdeel van de brede school

zijn. Wij willen de ontwikkeling van brede scholen stimuleren. Voorwaarde is dat de initiatieven daartoe uit de dorpsgemeenschappen moeten komen.

We gaan in deze raadsperiode onderzoek doen naar de effecten van de krimp en van de demografische ontwikkelingen met betrekking tot de kleine scholen. De financiële realiteit noopt ons de mogelijkheden van bundeling van scholen per cluster dorpen als optie te onderzoeken. De beleidsnota accommodatiebeleid moet ons inzicht verschaffen in het stellen van prioriteiten en uitstellen van investeringen in deze economisch moeilijke tijd.

Programma 5 Zorgen

Onder zorgen verstaan we de deelprogramma's: werk, inkomen en voorzieningen, ouderen, jeugd, gezondheidszorg en de Wmo.

Werk inkomen en voorzieningen

De beste manier om inkomen te verwerven en te participeren in de samenleving is betaald werk. Daarom is ons eerste doel mensen aan werk te helpen. Menselijk kapitaal mag niet verloren gaan door werkloosheid. De overheid ondersteunt, maar de eigen verantwoordelijkheid van mensen staat voorop. Tegenover het recht op werk staat de plicht om alles te doen om aan het werk te komen.

De Wet werk en bijstand voeren we uit vanuit het beginsel "werk boven uitkering". Iedereen die dat kan, moet maatschappelijk actief zijn. Niemand staat nodeloos aan de kant: iedereen doet betaald werk, volgt scholing of doet vrijwilligerswerk.

Het bestaande beleid ten aanzien van moeilijk bemiddelbaren handhaven we. Mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt krijgen hulp bij het vinden van werk.

Ons beleid blijft gericht op het voorkomen en bestrijden van armoede en desintegratie van mensen die aangewezen zijn op inkomensondersteunende regelingen. Wij zetten in op een efficiënte uitvoering van een sober en doeltreffend beleid. Een goede communicatie over de mogelijkheden van de regelingen met de doelgroepen is nodig om het beleid effectief te maken. Met het oog op het vergroten van de efficiëntie van de uitvoering willen we in 2011 een onderzoek doen naar de verschillende uitvoeringsmogelijkheden binnen de regio. Dit sluit mooi aan bij de voor 1 januari 2012 te nemen beslissing met betrekking tot de uitbesteding van de uitvoering aan de gemeente Smallerland. Ook willen we onderzoeken of het combineren van de verschillende minimaregelingen tot een grotere effectiviteit en tot meer efficiëntie kan leiden. Uitgangspunt voor hervormingen is dat dit voor de minima geen nadelige gevolgen heeft.

Wmo

Het beleid op het gebied van de Wmo is gebaseerd op de intentie van de wet: zelfredzame burgers en maatschappelijke participatie. Door de rijksbezuinigingen ontkomen we er niet aan om ook de Wmo-uitgaven te verminderen. Leidend voor keuzes hierbij is dat de minst draagkrachtige inwoners worden ontzien. We willen op basis van inventarisatie van taken inzicht krijgen hoe het huidige beleid zich verhoudt tot wat gezien kan worden als 'wettelijk verplicht'. Het ambtelijke project HerOverwegingTaken biedt dat inzicht. Op basis hiervan willen we dat het college voorstellen doet om taken te verminderen en daarmee op subsidiekosten te besparen. Belanghebbenden moeten vroegtijdig worden betrokken bij de te maken keuzes.

Jongeren

Opsterland is een goede en relatief veilige gemeente om op te groeien. Dat moet zo blijven. Dat kan alleen samen met iedereen die daarbij betrokken is. Dat zijn in de eerste plaats kinderen en jongeren zelf. Voor zaken die in de buurt spelen, krijgen zij betere mogelijkheden. We willen bij onderwerpen die jongeren raken, meer eigentijdse en laagdrempelige vormen van participatie gebruiken. Ouders, familie, buurtgenoten en mensen die vrijwillig of beroepsmatig met kinderen werken, zijn net zo goed bepalend voor een goede opvoeding. Breed gedeelde opvattingen zijn daarbij van grote waarde, want naast in eerste instantie een persoonlijke is opvoeden ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Jongeren moeten hun eigen leefcultuur kunnen uiten en beleven in hun eigen fysieke omgeving. Gezondheid en veiligheid moeten daarbij gewaarborgd zijn. Het jeugdbeleid moet met ondersteuning worden gericht op de eigen verantwoordelijkheid. De randvoorwaarden moeten worden gecreëerd om zich te ontwikkelen, cultuur te beleven en aan sport te doen. Het gezondheidsbeleid moet vooral worden gericht op de bevordering van een gezonde levensstijl en preventie van misbruik van alcohol en drugs (de nuloptie voor koffieshops blijft gehandhaafd). Bij een onderwerp als alcoholpreventie is een grotere betrokkenheid van jongeren zelf onmisbaar.

Elke gemeente moet eind 2011 een of meer Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) hebben. Bij een CJG kunnen ouders, kinderen, jongeren tot 23 jaar terecht met hun vragen over opvoeden en opgroeien. Het CJG bundelt het aanbod van ondersteuning, bijvoorbeeld van de consultatiebureaus en Bureaus Jeugdzorg. We gaan dit centrum voortvarend realiseren.

Programma 6 Beheren

Onder beheren verstaan we de deelprogramma's milieu (afval en riolering), plattelandsprojecten, openbaar groen, wegen, verkeer en vervoer en water.

Milieu

Het realiseren van een duurzame Opsterlandse samenleving kent een aantal facetten. Voor een gezond leefmilieu is de natuur in de directe nabijheid van de woonomgeving belangrijk. Samen met de partners willen we de recreatieve aantrekkelijkheid en toegankelijkheid van de bestaande natuurgebieden verbeteren. Het behoud van de natuurlijke elementen in ons landschap vraagt om een behoedzaam beleid in de openbare ruimte. Dit onderwerp heeft een relatie met programma 2 Ontspannen (recreatie en toerisme).

We willen blijven werken aan een duurzame wereld. Onze invloedssfeer ligt vooral dicht bij huis. Daarom staan we een realistisch beleid voor waarin plaats is voor het stimuleren van zonnepanelen en aardwarmte. Het beperken van energiegebruik is belangrijk voor ons milieu. Met het beter isoleren van vooral bestaande woningen is een grote duurzaamheidswinst te halen. We willen onderzoeken hoe we prikkels kunnen geven hierin verbetering te realiseren.

Er moet ruimte komen voor de ontwikkeling van duurzame energie. Oplossingen mogen echter geen horizonvervuilende installaties zijn. Bij nieuwe projecten willen we inspelen op economische en technische innovaties, energiezuinig bouwen en het stimuleren van bestaande technieken.

Voorwaarde is wel dat ze meetbaar structureel rendement op te leveren.

Ontwikkelingen op andere beleidsterreinen moeten worden getoetst aan duurzaamheidscriteria.

Daarbij denken we ook aan het bestaande inkoop- en aanbestedingsbeleid. Bij herstructurering van wegen moet het beperken van geluidsoverlast een aandachtspunt zijn.

Een onderwerp waar we mee aan de slag willen is ook de netheid in de dorpen. We denken hierbij aan ontsierende elementen, zoals zwerfvuil en hondenpoep, en aan sierende elementen (bijvoorbeeld bloembakken). Samen met de verenigingen voor Plaatselijk Belang willen we hiervoor dorpsgericht beleid ontwikkelen. Dit wordt gekoppeld aan het eerder genoemde dorpenbeleid en de dorpsbudgetten.

Bereikbaarheid voorzieningen en verkeer en vervoer

Opsterland kent een uitgebreid netwerk van wegen en fietspaden. Die moeten goed worden onderhouden om de veiligheid te garanderen. Dat netwerk aan wegen en fietspaden moet ook garant staan voor de bereikbaarheid van de basisvoorzieningen vanuit alle dorpen. Dit geldt in versterkte mate wanneer niet in elk dorp meer een dergelijke voorziening in stand kan worden gehouden. Vraagafhankelijk collectief openbaar vervoer zal de komende jaren toenemen.

Verbindingen die nauwelijks worden gebruikt kunnen worden onttrokken aan de openbare infrastructuur. Gelet op de financiële (on)mogelijkheden worden diverse plannen in het kader van het Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan (GVVP) getemporeerd, zoals de ombouw van 80 kilometerwegen naar 60 kilometerwegen.

De spoorlijn langs de A7 heeft geen financiële prioriteit.

Programma 7 Middelen

Onder middelen verstaan we de deelprogramma's bedrijfsvoering (de organisatie, automatisering), lokale heffingen, algemene dekkingsmiddelen en grondexploitatie.

Bedrijfsvoering en organisatie

De gemeentelijke organisatie wordt effectief en efficiënt ingericht. Uitgaande van een bestuurskrachtige gemeente opteren we voor kwaliteit en een daarbij behorende slanke, flexibele en regievoerende organisatie. Er wordt onderzoek gedaan om deze omslag te maken.

Bij dit reorganisatieproces worden efficiënte samenwerkingsvormen met andere gemeenten nadrukkelijk meegenomen.

Bezuinigingen worden niet alleen bij de Opsterlandse samenleving en de maatschappelijke partners gerealiseerd, ook de eigen organisatie moet daaraan bijdragen. Afhankelijk van het wenselijke takenpakket dat de gemeente gaat uitvoeren, moet de ambtelijke organisatie krimpen. Er zijn meerdere wegen om hieraan te werken. Eén (het onderzoek) is al genoemd. Om te

voorkomen dat elke opengevallen functie automatisch weer wordt ingevuld, staan we een selectieve vacaturestop voor. We vragen het college hiervoor criteria op te stellen, met oog voor de kwaliteitsaspecten. Het natuurlijk verloop binnen de ambtelijke organisatie als gevolg van de vergrijzing biedt volop mogelijkheden om de beoogde slanke, regievoerende organisatie te realiseren. Gerealiseerde bezuinigingen op programmakosten worden ook vertaald in bezuinigingen op ambtelijke uren en externe inhuur.

Bovenstaande acties bieden ook de mogelijkheden om in te zetten op de kwaliteit en potentie van (jonge) ambtenaren. De gemeentelijke organisatie creëert zo ook de mogelijkheden waarin oudere ambtenaren de kans krijgen hun kennis en ervaring over te dragen.

We zien deze operatie als een kans om gemakkelijker strategische keuzes maken, ondersteund door een flexibele ambtelijke organisatie die is toegesneden op de nieuwe manier van open besturen. Herkenbaarheid van de organisatie en realisatiekracht van onze medewerkers zijn daarvoor nodig. Dit is een belangrijke voorwaarde voor een bestuurskrachtige gemeente die toekomstproof is.

Lokale heffingen

Uitgangspunt van dit hoofdlijnenakkoord is dat we de lasten voor de inwoners in zijn algemeenheid willen stabiliseren. Dat betekent dat we geen plannen hebben om de OZB in de komende jaren anders dan indexeren te verhogen. Het inkomstenvolume van de OZB blijft dus nagenoeg gelijk. Wel willen we toe naar kostendekkende tarieven. Hier moet onderzoek naar worden gedaan.

Een sluitende begroting

Een sluitende meerjarenbegroting moet de basis zijn voor het financiële beleid voor de komende jaren. Daarbij moet worden uitgegaan van formeel van rijkswege bekendgemaakte kortingen op het gemeentefonds.

Gemeentelijke eigendommen

Eigendommen (groenstroken, woningen, percelen), die niet meer voor de gemeentelijke dienst nodig zijn, kunnen worden verkocht. Voorwaarde is dat het wat oplevert: incidenteel of structureel (besparing onderhoudskosten).

Bijlagen

1. Richting voorgenomen bezuinigingen.
2. Overzicht belangrijkste actiepunten coalitieakkoord.
3. Portefeuilleverdeling.

Opgesteld door de fracties van Opsterlands Belang, CDA en ChristenUnie d.d. 3 mei 2010.

Namens de fractie
Opsterlands Belang,

Namens de fractie
CDA,

Namens de fractie
ChristenUnie,

S. Marinus

T. Jagersma–van der Wal

G. Weening

Bijlage 1 Richting voorgenomen bezuinigingen 2010 - 2014

Het gaat hier om een richting voor bezuinigingen met globale indicaties. Definitieve besluiten worden na onderzoek op voorstel van het college bij de begrotingsvaststelling door de gemeenteraad genomen. Bij de genoemde bedragen is een bezuinigingspercentage van 10% op subsidies ingecalculleerd.

Nr.	Programma	Bedrag in €
1.	Besturen <ul style="list-style-type: none"> ▪ Efficiëntie in combinatie met verminderen regeldruk en regionale samenwerking m.b.t. handhaving. 	100.000
2.	Wonen en werken <ul style="list-style-type: none"> ▪ Efficiëntie bij planvoorbereiding en uitstel plannen. ▪ Besparing externe inhuur bij projecten. 	300.000 300.000
3.	Ontspannen <ul style="list-style-type: none"> ▪ Besparing toerisme en recreatie * ▪ Besparing muziekonderwijs. ▪ Bezuinigingen cultuur overig. ▪ Bezuinigingen De Skåns. ▪ Bezuinigingen sport (velden en subsidies). 	100.000 100.000 40.000 60.000 100.000
4.	Leren	0
5.	Zorgen <ul style="list-style-type: none"> ▪ Efficiëntie uitvoering sociale regelingen. ▪ Bezuinigingen Wmo. 	250.000 400.000
6.	Beheren <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bezuinigingen milieu. ▪ Uitstel plannen GVVP. 	150.000 100.000
7.	Middelen <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kostendekkende tarieven. ▪ Efficiëntie ambtelijke organisatie (5%). ▪ Ruimte in de begroting (quick wins project HOT). 	100.000 500.000 500.000
	Totaal	3.000.000

* De verwachte netto opbrengst toeristenbelasting van 200.000 euro wordt ingezet voor toerisme en recreatie.

Bijlage 2 Overzicht van de belangrijkste actiepunten uit het coalitieakkoord

Onderwerp	Actiepunten
Bestuursstijl	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Raad en college gaan burgers eerder betrekken bij beleidsvoorbereiding ▪ Bij beleidsinitiatieven wordt vooraf aangegeven hoe inwoners, organisaties en bedrijfsleven bij de voorbereiding worden betrokken. ▪ College presenteert de raad door startnotities alternatieven bij beleidskeuzes.
Financiën	<ul style="list-style-type: none"> ▪ College bereidt definitieve bezuinigingsvoorstellen voor met in acht neming van de rijksbezuinigingen, de resultaten uit het project HOT en met betrokkenheid van burgers en instellingen. ▪ Bezuinigingen vooral in de eerste 2 jaar realiseren. ▪ Algemeen uitgangspunt voor bezuinigingen € 3 miljoen, inclusief 10% op subsidies (zie bijlage 1).
Begroting	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Invoeren van een nieuwe begrotingsindeling in 7 programma's, zo mogelijk met ingang van 2011.
Programma 1 Besturen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Standpunt innemen over preferent partnerschap met een of meer buurgemeenten, gericht op efficiëntiewinst. ▪ Opzetten en onderhouden moderne interactieve website. ▪ Invoeren dienstverleningsconcept. ▪ Voortzetten deregulering Snode Betocht. ▪ Actualiseren bestuurlijke visie Romte en ferskaat in 2012.
Programma 2 Wonen en werken	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Woonbehoefte en prioriteitstelling samen opzetten met burgers. ▪ Opstellen interactief tot stand gekomen dorpsontwikkelingsplannen. ▪ Invoeren dorpsbudgetten. ▪ Invoeren ondernemersloket. ▪ Jaarlijks gesprek tussen raad en ondernemers. ▪ Weloverwogen ruimtelijke plannen gebaseerd op kaders raad en uitvoeringscapaciteit. ▪ Invoeren investeringsplanning in één oogopslag in begroting en jaarstukken. ▪ Voortzetten experimenten welstandsvrij bouwen. ▪ Prioriteit geven aan implementatie degelijke structuurvisie en bestemmingsplannen.
Programma 3 Ontspannen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Invoeren toeristenbelasting. ▪ Vaststelling beleidsnota cultuur.
Programma 4 Leren	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stimuleren ontwikkeling brede scholen. ▪ Onderzoek doen naar effecten demografische ontwikkelingen m.b.t. scholen.
Programma 5 Zorgen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderzoek doen naar vergroten efficiëntie uitvoering sociale regelingen in 2011.
Programma 6 Beheren	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stimuleren zonnepanelen en aardwarmte. ▪ Onderzoek doen naar mogelijkheden stimuleren isolatie bestaande woningen. ▪ Bij invoeren dorpsbudgetten ook de netheid in dorpen als onderwerp meenemen.
Programma 7	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderzoek doen efficiëntie interne organisatie met als doel het inrichten van een slanke, flexibele en regievoerende organisatie (onder andere het Gemeentebedrijf). ▪ Invoeren van een selectieve vacaturestop. ▪ Efficiënte samenwerking met andere gemeenten opzetten. ▪ Invoeren kostendekkende legestarieven. ▪ Verkoop gemeentelijke eigendommen die niet langer nodig zijn voor de dienst.

Bijlage 3 Portefeuilleverdeling college Opsterland 2010 - 2014

Francisca Ravestein, burgemeester

- Democratie en bestuur
- Burgerparticipatie
- Coördinatie bestuur en beleid
- Openbare orde en veiligheid
- Handhaving
- Publieke dienstverlening, waaronder burgerzaken en digitalisering.
- Intergemeentelijke en internationale samenwerking
- Communicatie en voorlichting
- Juridische zaken
- Versobering regelgeving

Klaas de Boer (Opsterlands Belang), wethouder en 1° locoburgemeester

- Wonen (volkshuisvesting en vergunningverlening)
- Werken (werkgelegenheid, economische ontwikkeling)
- Dorpenbeleid en leefbaarheid
- Ruimtelijke ontwikkeling
- Dorpsvernieuwing
- Uitgifte bouwkavels
- Recreatie en toerisme
- Onderwijs en onderwijshuisvesting
- Kinderopvang
- Projectwethouder Gorredijk Centrum Oost.
- Projectwethouder Polderhoofdkanaal (samen met Rob Jonkman)

Wietze Kooistra (CDA), wethouder en 2° locoburgemeester

- Sociale zaken
- Sociale werkvoorziening
- Wmo
- Jeugd en jongerenbeleid
- Ouderenbeleid
- Gezondheidszorg
- Milieu (inclusief vergunningverlening) en afval
- Plattelandsprojecten
- Openbaar groen
- Wegen en fietspaden
- Verkeer en vervoer
- Water

Rob Jonkman (ChristenUnie), wethouder en 3^e locoburgemeester

- Financiën
- Lokale heffingen
- Grondexploitatie
- Gemeentelijke eigendommen
- Interne organisatie en bedrijfsvoering (P&O)
- Accommodaties
- Sport
- Cultuur
- Monumenten
- Vrijwilligersbeleid
- Projectwethouder Polderhoofdkanaal (samen met Klaas de Boer)